

Henk Maurits, freelance filmjournalist, bericht in deze rubriek periodiek over belangwekkende films en documentaires.

FILM: **Redacted**

REGIE: BRIAN DE PALMA, USA, 2007, 90 MIN.

NEDERLANDSE PREMIÈRE: IFFR 2008. VANAF 19 AUGUSTUS IN DE VIDEO-THEEK.

Brian de Palma is in de Verenigde Staten en ook daarbuiten een grote naam in de filmindustrie. Met een indrukwekkende staat van dienst als regisseur, scenarioschrijver, producent, Hitchcock-adept en muzikliefhebber. Met bijna veertig korte en lange speelfilms op zijn cv, waaronder titels als *Sisters*, *Dressed To Kill*, *The Untouchables*, *Scarface*, *Snake Eyes* en *Mission Impossible*. Veel psychologische thrillers, maffia- en misdaadfilms, met tussendoor zo nu en dan en komedie, een muziekvideo (Bruce Springsteen) of een oorlogsfilm. *Casualties of War* uit 1989 bijvoorbeeld, waarin hij terugblikte op de oorlog in Vietnam en van recentere datum: *Redacted*, de Palma's visie op de oorlog in Irak.

Een film met een verhaal of misschien wel meerdere verhalen. Bijvoorbeeld het verhaal over de overspannen reactie van Amerikanen op wat gezien wordt als een 'onpatriottische' film, gemaakt door een 'landverrader'. Want tijdens een oorlog maak je geen kritische film over wat de troepen daar uitvreten, zo is de opvatting van velen. Ook van mensen die tegen de oorlog in Irak of Afghanistan zijn. En dus kwam half Amerika in het geweer tegen de film. Er werd zelfs een heuse boycot op touw gezet via de website www.boycottredacted.com, met oproepen voor een lokale acties tegen de film, foto's van demonstraties, kritische artikelen uit kranten en tijdschriften en videofilmjes. De website is nog steeds in de lucht, maar de kruitdamp lijkt inmiddels te zijn opgetrokken.

In ons land beleefde de film begin van dit jaar een aanzienlijk rustiger start op het Internationaal Filmfestival van Rotterdam en het Amnesty International Film Festival en werd daarna, zeer bescheiden, in slechts drie theaters uitgebracht in de filmtheaters.

Geredigeerd

De titel van de film *Redacted* slaat op teksten die 'bewerkt zijn, 'geredigeerd'. Zaken waar journalisten in de

regel allemaal mee te maken hebben, maar oorlogsverslaggevers in het bijzonder. Helemaal wanneer ze 'embedded' zijn, en zich dus vrijwillig door het militaire apparaat laten muilkorven om artikelen of reportages te kunnen maken over de oorlog.

Brian de Palma zoekt in zijn film een ander pad dan dat van de gecontroleerde media. Hij ging op zoek naar de waarheid over de Irak-oorlog zonder de filters van de zelfcensuur en kwam daarbij terecht op internet. Daar vond hij op YouTube, LiveLeak en andere sites een ander beeld van de oorlog. Tegenover de gekuiste oorlogsverslaggeving ontdekte hij de authentieke soldatenvideo's: de homemovies van zich stierlijk vervelende soldaten die zich vertwijfeld afvragen wat ze in godsnaam doen in dat godvergeten land. Het bracht hem op het idee van een fictiefilm over die andere oorlog. Gezien door de ogen van de soldaten zelf, door het oog van hun digitale camcordertjes, aangevuld met beelden van observatiecamera's, bewakingscamera's, internetwebsites, blogs en Arabische journaals.

Bij de première van zijn film op het filmfestival van Venetië, in augustus 2007, zei De Palma alle

informatie en videogetuigenissen zo van internet te hebben geplukt. Om te laten zien wat er werkelijk gebeurt in Irak en in de hoop het Amerikaanse publiek de ogen te openen om een eind te maken aan de omstreden oorlog. Maar het tegenovergestelde gebeurde in Amerika. Ondanks een Zilveren Leeuw voor de beste regie op het filmfestival van Venetië, lieten de Amerikanen de film vallen als een baksteen en bleven massaal weg uit de paar bioscopen waar de film werd uitgebracht. *Redacted* werd eigenlijk alleen gedoogd in de bioscooptheaters van Mark Cuban, producent en mecenas van de film. De controversiële film was van meet af aan een bijzonder project. Gestart als een experiment van HDNetfilms, die in 2006 bij De Palma aanklopte om voor maximaal vijf miljoen dollar een lowbudget film te maken op *high definition video*. HD-video, het medium waarmee ook de soldaten in Irak en Afghanistan hun 'home-movies' maken, dus was de link al gauw gelegd.

Waar gebeurd

Voor het verhaal greep De Palma terug op een waar gebeurd incident in het stadje Al-Madmujiya, waar een 14-jarig Irakees meisje in

maart 2006 door vijf Amerikaanse soldaten werd verkracht en vermoord. Voor De Palma geen onbekend gegeven want in 1989 nam hij al eenzelfde thema bij de kop in *Casualties of war*. Hierin neemt de leider van een peloton (Sean Penn) een Vietnamees meisje mee uit een dorp. De tiener wordt daarna op gruwelijke wijze door vier soldaten verkracht en vermoord. Een vijfde

militair (Michael J. Fox) weigert mee te doen en wil dat zijn maten voor hun daden worden gestraft.

De geschiedenis herhaalt zich min of meer in *Redacted*, alsof De Palma wil zeggen dat we niks leren van het verleden en dat in elke oorlog jonge mensen veranderen in monsters, die zichzelf niet meer in de hand hebben. Wraak en haat zijn vaak het motief, maar soms ook vervalving,

lust, of alcohol- en drugsgebruik. In *Redacted* is het ook een combinatie van factoren die leiden tot de verkrachting en de moord op Fahra, een meisje van 14 uit het dorp Samarra. Ook hier volgt de film de handel en wandel van een vijftal soldaten. Kankerend op het leger, de oorlog en de hitte, zich te pletter vervelend bij de checkpoints of in het kamp. Daarbij gebruikt

De Palma op een slimme manier een van de vijf als het 'oog' van de groep. Deze Salazar wil, zoals hij zelf zegt, de 'waarheid' laten zien en filmt met zijn camcorder het leven van zijn maten, om de film later te kunnen gebruiken bij zijn toelatingsexamen voor de filmschool.

Vanachter zijn camera zegt Salazar direct al: 'Verwacht geen Hollywoodfilm met geluidseffecten, want hier gebeurt niets.' Maar als De Palma even later op de geluidsband de steeds terugkerende 'Sarabande' van Händel start en ook in beelden de spanning opvoert, weet je als kijker direct dat er wel degelijk wat staat te gebeuren. De onschuldige beelden van voetballende jongens op straat, een vrouw die een kleed klopt, drie mannen met een kudde geiten, strooien nog even zand in de ogen, maar een schorpioen die aangevallen wordt door mieren en een soldaat die speelt met zijn stroomaansteker zijn voorboden van naderend onheil. Dat dient zich aan wanneer een auto niet wil stoppen bij het checkpoint en er meteen wordt geschoten. Maar in plaats van terroristen blijken er een hoogzwangere Iraakse vrouw en haar echtgenoot in de auto te

zitten, op weg naar het ziekenhuis. De vrouw blijkt dodelijk getroffen, wat uiteraard leidt tot 'breaking news' in de Arabische media.

De soldaten lijken er later nauwelijks van onder de indruk, want 'hadji's doden is hetzelfde als kakkerlakken doden', zo zegt Flake een van de 'hardliners'. Onder het oog van Salazar's camcorder ontstaat er wel twist en tweestrijd in de groep over waar ze mee bezig zijn. De reacties lopen uiteen van 'Survive', tot 'doing our jobs' en 'following orders'. Maar Gabriel, de serieuze van het stel vindt het niet normaal en is het zat 'deuren in te trappen van vreemden'.

Verkrachting

De verdeeldheid slaat pas echt toe als Flake en Rush, de meest heetgebakerden van de vijf, hun zinnen hebben gezet op een meisje van 14 dat ze eerder bij een nachtelijke patrouille hebben gezien. 's Nachts trekken ze er opnieuw op uit om zogenaamd nog eens te zoeken naar wapens. Flake en Rush zijn door het dolle heen en laten zich niet door Sal en zijn camcorder tegenhouden. De vierde man die mee is, Mac, wil niet mee naar binnen en fungeert vol schaamte als uitkijk. We zien vervolgens hoe

Rush het meisje, in zijn woorden, 'de rit van haar leven' geeft, en horen tegelijk hoe Rush in de kamer ernaast haar familieleden doodschiet. De laffe moordpartij wordt later gewroken door de Irakezen, die de feitelijk onschuldige Salazar ontvoeren en op gruwelijke wijze ter dood te brengen.

Net als in *Casualties of war* confronteert De Palma ons daarna met het dilemma wat er met de ouders moet gebeuren. Voor Mac is het duidelijk: er moet een proces komen, maar hij heeft zelf niet gezien wat er precies gebeurd is en dus twifelen zijn meerderen maar al te graag aan zijn getuigenis. Zelfs zijn eigen vader waarschuwt hem tijdens een videochat dat niemand een tweede Abu Grahib wil en dat hij, in het belang van zijn eigen gezondheid, beter kan zwijgen. Dat blijkt eens te meer wanneer hem, terug in Amerika, op een welkomstfeestje gevraagd wordt wat hij gedaan heeft 'om de Twin Towers te wreken'. In tranen vertelt hij het verhaal van de verkrachting in Samarra. Maar dat wil het thuisfront helemaal niet horen en dus wordt er snel een toast uitgebracht op de teruggekeerde 'oorlogsheld'. Waarna De Palma zijn film besluit met een serie gruwelijke, echte fo-

to's van de oorlog in Irak, waarbij je de tranen in de ogen schieten. Is het niet van de foto's zelf, dan wel van de begeleidende soundtrack met de aria 'E lucevan in stelle' van Pucini, een van de treurigste aria's uit de operageschiedenis. Want De Palma is ervaren genoeg om te weten hoe je het publiek moet inpakken. Behalve de Amerikanen dan, want die zaten helemaal niet te wachten op een anti-oorlogsfilm in oorlogstijd. Dus zal het nog wel even duren voor *Redacted* door het Amerikaanse publiek wordt herontdekt. Voor wie het wel wil zien en nog nooit via YouTube de oorlog heeft bekeken is de film een absolute eye-opener. Wat rommeliger en chaotischer dan de gemiddelde Hollywoodfilm, maar wie door de schokkerige beelden heen kijkt ziet een schokkend verhaal dat elke vredesmissie bij voorbaat kansloos maakt.